

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף קי"ב
הדף היומי בהלכה: סימן רי"ח סעיף ד' עד סעיף ז'
המוסר היומי: שם עולם פרק י"ב 'אבל באמת ניחא' עד 'ועוד יותר מזה'

לוח
לימוד
יומי

מהי סיבת השמחה בל"ג בעומר?

ישנן שתי שיטות עיקריות בחישוב ימי האבלות בתקופת ספירת העומר:

האחת - תלמידי רבי עקיבא מתו מהיום הראשון לספירה עד ל"ג בעומר, לדעת הרמ"א, או עד ל"ד בעומר, לדעת השולחן ערוך, ונוהגים אבלות בימים אלו עצמם;

השניה - תלמידי רבי עקיבא מתו במשך 33 ימים על פני כל תקופת הספירה ולא ברצף אחד, וכנגד ימים אלו מתאבלים 33 ימים בתקופה שבין אסרו חג פסח לערב שבועות, כשפיזור הימים על פני התקופה משתנה לכמה מנהגים, ומהם שהחילו על יום או יומיים מתוך ה-33 את הכלל 'מקצתו ככולו'.

לשיטה הראשונה, מובנת השמחה ביום ל"ג בעומר, שכן בו פסקה מיתתם של תלמידי רבי עקיבא; ולשיטה השניה - כתב הלבוש שבחרו ביום ל"ג לאות על כך שמיתתם נפסקה לאחר ל"ג (=33) הימים האמורים; ובערוך השולחן כתב שיום זה הוא 'הילולא דרשב"י', שבו נסתלק לבית עולמו, ובו גם יצא מהמערה בה התחבא מפחד הרומאים.

מתוך משנה ברורה סימן תצג עם ביאורים ומוספים ממהדורת 'דרשו', 31-33

האם מברכים כשרואים אדם שנעשה לו נס?

מי שניצל מסכנה על ידי נס, דהיינו שלא כדרך הטבע, כששב למקום שבו נעשה לו הנס לאחר חלוף יותר משלושים יום - מברך: "שעשה לי נס במקום הזה"; וכך מברך בכל פעם שרואה את המקום בחלוף יותר משלושים יום מהראייה הקודמת. ואם נעשו לו במקום זה כמה נסים - מברך: "שעשה לי נסים במקום הזה". וכן הרואה מקום שנעשה בו נס לאביו, מברך: "שעשה נס לאבי במקום הזה"; וכן הרואה מקום שנעשה בו נס לרבו המובהק, מברך: "שעשה נס לרבי". וכשרואה את אביו או את רבו עצמם - מברך: "שעשה נס לאבי", או: "לרבי"; ואינו מברך אלא כשחלפו יותר משלושים יום מהפעם האחרונה בו ראה אותם, או את המקום בו נעשה להם הנס. [שו"ע ד ר"ו, משנ"ב טו, יז, כ ו-כב, שעה"צ ו, וביה"ל ד"ה כמו; ביאורים ומוספים דרשו, 10]

בני דודים מברכים יחד ונוסח הברכה משתנה משום כך! הכיצד?

כאמור, הרואה מקום שנעשה בו נס לאביו, מברך "שעשה נס לאבי". והרואה מקום שנעשה בו נס לאמו, יאמר: "לאמי". ושני בנים הרואים יחד מקום שנעשה בו נס לאחד מהוריהם, יאמרו: "לאבינו", או: "לאמנו". ונכד, יאמר: "לאבותי", "לאמותי", או: "לאבי אבי", "לאבי אמי", "לאם אבי", "לאם אמי". ושני נכדים יאמרו: "לאבותינו". ובן הנכד, או נכד הנכד, וכן הלאה, לא יברכו אלא אם כן נולדו לאחר התרחשות הנס, כיון שאז מתייחס הנס גם אליהם, שהרי מחמתו הם קיימים בעולם. אולם, בן ונכד מברכים אף אם נולדו לפני הנס, מפני כבוד אביהם. ובעל אינו רשאי לברך על נס שנעשה לאשתו, וכן להיפך; וכן אב אינו רשאי לברך על נס שנעשה לבנו. [משנ"ב טז-יז, שעה"צ ח-ט, וביה"ל ד"ה וכל; וראה שעה"צ י]

כיצד מברך אדם שנעשו לו נסים במספר מקומות?

מי שנעשו לו נסים במספר מקומות - בכל פעם שמברך "שעשה לי נס במקום הזה", יכלול בברכתו את כל המקומות, אך יזכיר תחילה את המקום שעומד בו. ונחלקו הפוסקים אם יאמר: "נס", או: "נסים". ואם שב ורואה, ואף באותו היום, את אחד מהמקומות האחרים - הגם שהזכירו בברכתו במקום הראשון, ישוב ויברך; ויתכן שאף צריך לשוב ולכלול בברכתו את המקום הראשון. אולם, המברך במקום שנעשה בו נס לאביו או לאבי אביו, אינו צריך להזכיר את כל המקומות שבהם נעשה נס לאביו. וכן המברך במקום שנעשו נסים לרוב ישראל (ראה תקציר לאתמול), אינו צריך לכלול בברכתו את כל המקומות שנעשו בהם נסים לישראל. [שו"ע ה, משנ"ב יח-יט, ושעה"צ יד; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

אתמול למדנו

- הרואה מקום שנעשה בו נס הצלה לכל ישראל, או לרובם, כגון מקום המעבר בקריעת ים סוף, או מקום המעבר בנהר הירדן בימי יהושע - מברך "שעשה נסים לאבותינו במקום הזה".
- ברכת 'שעשה נסים' הנ"ל - יש שנראה מדבריהם שאין לברכה אלא בתוך ארבע אמות למקום הנס, שהרי אומר "במקום הזה"; ויש שנראה מדבריהם שאף אם רואהו מרחוק מברך.
- מי שראה מקום שנעשה בו נס לישראל וברך 'שעשה נסים', לא יברך בעת ראיית המקום פעם נוספת אלא לאחר חלוף שלושים יום.

מחר נלמד

- מיהו האדם שכולם צריכים לברך על נס שנעשה לו?
- אילו ברכות צריך לברך בראיית נציב המלח של אשת לוט?
- מדוע מברכים את הברכות הנ"ל דווקא בראיית נציב המלח?